בס"ד

מכללה ירושלים ע"ר
איכות תורנית-אקדמית-חינוכית

Michlalah Jerusalem College
Quality in Torah, Academia and Education

סילבוס לקורס: סמינר דידקטי בתנ"ך , 60012.3.1

שם המרצה: ניימן הדס

סוג הקורס : שיעור

שנת הלימודים: תשפ"א , הקורס נלמד בסמסטר א

מספר השעות ונקודות זכות: 1 ש"ש, 2 נ.ז.

שנת הלימוד בתכנית: ג

דרישות קדם: אין

מטרות / תוצרי למידה: בבסיס הקורס עומדת האמונה בתנ"ך כתורת חיים. הקורס מושתת על עקרונות הלמידה המשמעותית, ומתמקד בדרכים לחבב את לימוד התנ"ך, ובהקניית כלים שונים להוראתו. בקורס תפתח התלמידה גישה דידקטית-חינוכית למקצוע, ותכיר את תכנית הלימודים ואת מבנה הדעת של המקצוע. יושם דגש על ארבעת ממדי הוראת התנ"ך: פשט, פרשנות, הקשר תנ"כי רחב, והקשר אישי (ערכים, מעורבות ורלוונטיות). הקורס מעודד למידה אוריינית עצמאית, ומחזק את הקשר בין תנ"ך ובין תחומי דעת נוספים, המשמשים כ"רקחות וטבחות" ללימוד אמוני משמעותי.

תיאור הקורס: בבסיס הקורס עומדת האמונה בתנ"ך כתורת חיים. הקורס מושתת על עקרונות הלמידה המשמעותית, ומתמקד בדרכים לחבב את לימוד התנ"ך, ובהקניית כלים שונים להוראתו. בקורס תפתח התלמידה גישה דידקטית-חינוכית למקצוע, ותכיר את תכנית הלימודים ואת מבנה הדעת של המקצוע. יושם דגש על ארבעת ממדי הוראת התנ"ך: פשט, פרשנות, הקשר תנ"כי רחב, והקשר אישי (ערכים, מעורבות ורלוונטיות). הקורס מעודד למידה אוריינית עצמאית, ומחזק את הקשר בין תנ"ך ובין תחומי דעת נוספים, המשמשים כ"רקחות וטבחות" ללימוד אמוני משמעות

התוכן הניתן מידי שבוע, מטלות וחומרי קריאה:

מס'	נושא, מטלות וחומר קריאה
1	• ארבעת הממדים בהוראת תנ"ך- היכרות עם תכנית הלימודים בתנ"ך בחמ"ד, ועם מטרותיה
2	• היכרות עם ספרות עזר בהכנת שיעור תנ"ך.
3	• חוויית למידה משמעותית בתנ"ך- חשיבותה ומאפייניה
4	• הגדרת מטרות ומוקדי השיעור- הגדרת הציר המרכזי, גורם מארגן ככלי בהכנת השיעור. הכנת מערך שיעור: פתיחה, גוף השיעור, סיכום וסיום השיעור.
5	• "פלפול התלמידים"- למידה אינטראקטיבית
6	• זיהוי המניע הפרשני בכתוב- סוגי קשיים, הבחנה בין קושי ובין שאלה, הקושי ככלי בלימוד פרשנות, יתרונות וחסרונות בזיהוי הקושי בכתוב.
7	• תפקידם של מדרשי חז"ל בשיעור תנ"ך.
8	• הוראת מיומנויות בלימוד פרשנות כחלק מלימוד תנ"ך
9	• חלופות הערכה- הערכה מסכמת מול הערכה מעצבת
10	• שאלות עמ"ר- רלוונטיות של החומר הנלמד, סוגיות אמוניות וערכיות בשיעור תנ"ך
11	• הסיור הלימודי ככלי בהוראת תנ"ך

12	• שילוב אמנות בשיעורי תנ"ך.

חובות הסטודנט • השתתפות פעילה בשיעור-
בקורס: • מבחן בסיום הקורס

אופן ההערכה - הרכב הציון

מרכיב	אחוז	ציון מינימלי למרכיב
מבחן	100%	

רשימה ביבליוגרפית:

(קריאת חובה מסומנת ב*)

- *אגל טל, מ', "איתותים וסימני דרך בסיפור המקראי", ניב המדרשיה טז/יז (תשמ"ג), עמ' 194-222.
- אליצור י', "תפיסת ההסטוריה במקרא", קובץ חברה והסטוריה : הכינוס השנתי למחשבת היהדות, ירושלים תש"מ, עמ' 331.
- אליצור, י', "מילות מפתח ככותרות תת-קרקעית לפרשיות במקרא ושאלת 'ממחרת השבת': מתורתו של פרופ' יהודה אליצור ז"ל", מגדים לח (תשס"ג), עמ' 33-42.
- ארנד, מ', "א-ב בטעמי המקרא ובמשמעותם הפרשנית", יסודות בהוראת המקרא, בר אילן, עמ' 93.
- ארנד, מ', "אמונה וביקורת בהוראת המקרא", דעות מח (תש"ם), עמ' 184-187.
- *ארנד, מ', "הוראה מחנכת", הצופה כט, טבת תשס"ד.
- ארנד, מ', "הוראת התורה ומפרשיה – כיצד?", בשדה חמ"ד תשל"א, עמ' 195-204.
- ארנד, מ', "חקר המקרא והוראתו במוסד אקדמי-יהודי", פרשנות המקרא והוראתו: אסופת מאמרים של פרופ' משה ארנד, ירושלים, תשס"ו, עמ' 147-151.
- ארנד, מ', "פרשנות התנ"ך המסורתית וחקר המקרא המדעי החדיש ומקומם בהוראה, תלפיות יב (תשס"א-תשס"ב), עמ' 110-129.
- בולה, מ', הוראת הפרשיות ההלכתיות בתורה, הוראת המקרא, מעינות יא (בעריכת ח"י חמיאל), ירושלים תשמ"ו, עמ' 256-265.
- *בורנשטיין, א', "האם נפרדו דרכי הארכיאולוגיה ומקורות התנ"ך?", טללי אורות ח (תשנ"ח-תשנ"ט), עמ' 247-281.
- בן גד, ד', "פרשנות על פי טעמי המקרא" http://www.daat.ac.il/daat/tanach/parshanut/taamey-2.htm
- *ברקוביץ, י', "הוראת פרקים חוזרים בתורה", על המקרא ועל הוראתו ה, ירושלים תשנ"ח, עמ' 13-32.
- *גולדשמידט, י', "אמונה והשקפת עולם בהוראת החומש", על המקרא ועל הוראתו ו, ירושלים תשנ"ט, עמ' 39-52.
- גוטל, נ', "פרשנות הלכתית לתורה", מחניים 4 (תשנ"ג), עמ' 212-223.
- *גרוסמן, א', "השימוש ברקע ההיסטורי בהוראת נביאים ראשונים", הוראת המקרא, מעינות יא (תשמ"ו), עמ' 290-300.
- גרינברג, משה, פרשנות המקרא היהודית, ירושלים תשמ"ג.
- *דוידוביץ, ת', "הערכת דמויות מקראיות בספר בראשית לאור פרשנות רש"י: קין, ישמעאל, יעקב ועשו", בתוך: כהן, א' (עורך), רש"י ובית מדרשו, רמת גן תשע"ג.
- ויינרב, צ', "לדמותו של עשו – על הוראת דמויות מקראיות בביה"ס", שמעתין 78 (תשמ"ד), עמ' 5-10.
- חמיאל, ח', (עורך), "הוראת המקרא", מעינות יא, ירושלים תשמ"ו.
- יעקובסון, אפרת, "הקניית מיומנות בלימוד פירוש רש"י", שמעתין 112-111 (תשנ"ג), עמ' 18-23.
- *יעקבסון, י', "האגדה כהשלמה למקרא"
- http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/sde_chem/agada.htm
- יעקבסון, י', "לעיצוב הדמות במקרא"
http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/sinay/leeizuv-4.htm
- ליבוביץ, נ', לימוד פרשני התורה ודרכים להוראתם – ספר בראשית, המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, תשל"ח.
- *ליבוביץ, נ', "כיצד לקרוא פרק בתנ"ך", בתוך: ללמוד וללמד תנ"ך, ירושלים תשנ"ה, עמ' 1-7.
- *ליבוביץ, נ', "להוראת תנך בכיתות גבוהות" ו"המרגלים - השימוש בפרשנות להבנת המקרא" בתוך: ללמוד וללמד תנ"ך, ירושלים תשנ"ה, עמ', 14-29, 44-58.
- מאורי י', אהרנסון ר"צ, גולדשמידט ש', "על הוראת החומר ההלכתי בתורה בביה"ס הממ"ד", על המקרא ועל הוראתו, ירושלים תשנ"ג, עמ' 1-17.
- מייטליס, י', "לחפור את התנ"ך : על מקרא וארכיאולוגיה" , ירושלים וארץ-ישראל 6 (תשס"ח) 137-156.
- מסינגר, ש', שילוב התנ"ך באמנות ובאמונה; אמונה ואמנות – הרב קוק ורמברנדט, על המקרא ועל הוראתו, ט, ירושלים תשס"ו, עמ' 135-

123.
- נבנצאל, ש"ל, "אמצעים דרמטיים בהוראת תנ"ך בבית הספר העל יסודי ", שמעתין (תש"ס), עמ' 141-142.
- ניצן, י' וברקוביץ י', "אמנות השירה במקרא", על המקרא ועל הוראתו, ח, ירושלים תשס"ה, עמ' 173-212.
- *פרנפס, א', ווינשטוק, מ', "חוויית למידה משמעותית" ,הד החינוך פח/1 (2013),
עמ' 82-85.
- פרנקל, מ"ל, תורתה של נחמה ליבוביץ : דרכה בלימוד התנ"ך ובהוראתו, ת"א 2007.
- קיל, י', הבעיות המיוחדות של החינוך הדתי-מוסרי בהוראת נביאים ראשונים, פרקי הדרכה בהוראת נביאים ראשונים, ירושלים 1965, עמ' מ-מח.
- קיל, י., "על הסטוריה והסטוריוסופיה במקרא", קובץ חברה והסטוריה : הכינוס השנתי למחשבת היהדות, ירושלים, תש"מ, עמ' 345.
- רביב, רבקה, מונחון ללימוד המקרא, קדומים, תשנ"ו (מהדורה שניה).
- רביב, ר', "הוראת החלק ההלכתי שבתורה", טללי אורות, יב (תשס"ו), עמ' 116-132.
- רוזנברג, י"מ, אמצעים ספרותיים בשירה המקראית, על המקרא ועל הוראתו, א, ירושלים תשנ"ג, עמ' 48-76.
- רוזנברג י"מ, "חשיבותם של טעמי המקרא בהוראת התנ"ך", על המקרא ועל הוראתו, א, ירושלים תשנ"ג, עמ' 34.
- רוזנברג, י"מ, על מקומה של ההגדה בהוראת התורה שבכתב, על המקרא ועל הוראתו, ד, ירושלים תשנ"ז, עמ' 1-21.
- *שטינזלץ, הרב ע', "פשוטו של מקרא",
http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/deot/shtayenzalts.htm
- *שליסל, מ', "ארבעה ממדים בהוראת תנ"ך", אתר "ללמוד וללמד",
http://lilmod.cet.ac.il/ShowItem.aspx?ItemID=f73591d1-fd90-44d0-a37d-e9771f89aa87&lang=HEB

טל: 02-6750911 פקס: 02-6750917 www.michlalah.edu info@michlalah.edu
ת.ד 16078 ירושלים, ישראל 9116002 | P.O.Box 16078 Jerusalem, Israel 9116002